

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja enkrat mesečno — Naročnina letno za nečlane Din 18 — Posamezna številka stane Din 150
Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. v Ljubljani VII

Vsebina: Uvodnik: 1844—1929. — Zadrugištvo doma: Regulativne hranilnice proti našim posojilnicam. Zadrugarstvo je samopomoč. — Zadrugištvo drugod: Zadrugi pokret v inozemstvu. Mednarodna konferenca zadrugiškega tiska. — Zdravstvo: Deset zapovedi zdravnika za zobe. — Iz literarnega sveta: Ecce homo. — Kotiček uredništva. — Razno. — Iz gospodinjstva: Boljša izraba kunčjega mesa. Jabolčni sirup. Praktični nasveti za zimo. — Iz trgovine: Cenik in sporočila.

Nabavljalna zadruška uslužbencev drž. žel. v Ljubljani želi vsem članom vesel Božič in srečno Novo leto!

1844—1929

21. december leta 1844. je postal značilen za celokupno človeštvo. V duhu pravičnih je postal ta dan praznik za trpeče ljudstvo.

Na ta dan se je takorekoč rodila nabavljalna zadruška. Bilo je to v Ročtalu, na Angleškem.

Res, da so že prej obstojale zadruške, posebno v Angliji jih je bilo izredno veliko, ki pa so zaporedoma propadale. Znak, da niso imele pravega temelja in zdravega jedra.

Anglija se smatra — in to upravičeno — za zibelko konzumnega zadrugištva. Tudi danes stoji ona kot matica tega zadrugištva nad ostalimi pokrajini vsega sveta. Kakor ne pozna zadrugištvo mej, tako se je tudi zadrugiška ideja širila, prestopala meje in jih prestopa še danes! Prodrla je v skoro neznane kraje zemeljske oble. Danes je postalo zadrugištvo pokret, ki ga ne more nihče zanikati, pokret, ki je v stanju, da uravnoteži ekonomski položaj trpečega človeštva.

Kdo so bili, ki so dali duh in meso temu pokretu? Nihče drugi kot ročtalski delavci, tkalci, izmozgana človeška bitja, izrabljena po molohu kapitalu.

Ko so ti novi odrešeniki človeštva spoznali, da jim ne pomagajo stavke kot odpor proti izkoriščanju, so si ustanovili zadrugiško institucijo in izdali manifest:

»Zadruška ima namen, je njen cilj, da ustvari materijelno korist in da zboljša družabnostno stanje svojim članom z združenim kapitalom, razdeljenim v akcije od 1 funta in dovolj močnim za oživotvorjenje občega načrta, to je, da

1.) otvori prodajalne, kjer se bo prodajalo živežne potrebščine, obleke itd.;

2.) izvrši nakup za zgradbo hiš onim članom, ki si bodo medsebojno pomagali z željo, da si zboljšajo pogoje lastne eksistence in sploh človeške družbe;

3.) preide k proizvodnji potrebščin, katere bo smatrala zadruška za potrebno, da se jih proizvaja, s čimer bi nudila delo onim svojim članom, ki bi bili brezposelni, odnosno, ki bi trpeli vsled stalnega zniževanja mezd;

4.) kupi ali pa vzame v zakup zemljo, ki bi jo obdelovali njeni nezaposleni člani oziroma člani, katerih mezda ne bi bila dovoljna za eksistenčni obstoj.

5.) Čim bo mogoče, naj zadruška prične z organizacijo proizvodne in razdelitve z lastnimi sredstvi, ali z drugimi besedami, zadrugo naj se uredi kot samostojno kolonijo, kjer bodo interesi vseh solidarizirani, to je skupni, in prihiti naj na pomoč drugim zadrugam, ki bodo osnovale slične kolonije.«

Plodna ideja ročtalskih pionirjev je bila, da se presežek v zadrugi — pri nas pravijo temu dobiček — ne razdeli sorazmerno deležem, torej po višini vloženega denarja, temveč sorazmerno nakupu potrebščin v zadrugi.

Na ta način je zadobilo zadrugarstvo individualistični značaj. To zadrugištvo ni bilo več komunistično, oziroma osnovano na enakosti, kakršnega si je zamislil Owen, kjer je vsakdo prejel toliko, kolikšne so bile njegove zasluge. Komunistično je bilo to zadrugištvo le toliko, v kolikor je pozivalo zadrugarje, da vložijo svoje individualne viške v skupni fond, v katerem bi se zbral nujen kapital, ki bi bil potreben za skupne interese, za razvoj zadruške, za propagando itd.

Ročtalski tkalci so tedaj postavili nabavljalne zadruške na nov, odporen in trd temelj, in principe, ki so jih oni usvojili, usvaja danes ves svet.

»Ali je po vsem tem čudno«, kliče Karl Žid »če je priznala zgodovina dvajsetosem tkalcev, ki so osnovali Društvo pravičnosti ročtalskih pionirjev, za očete zadrugarstva«!

Ob priliki 85letnice, ko se spominjamo ročtalskih pionirjev in ko takorekoč stopamo v novo leto, ozrmo se tudi mi na našo zadrugiško stavbo ter preglejmo, če vsebuje še vedno vse točke manifesta. Oglejmo si koristi, ki smo jih imeli od nje, a ne zapirajmo oči pred slabimi točkami.

Ako hočemo biti iskreni, moramo priznati, da imamo ustvarjeno podnožje, na katerem lahko zidamo. Priznati moramo, da smo železničarji v Sloveniji položili močan temelj, na katerem smo si zgradili zadrugiško stavbo, ki uspeva in bo uspevala, a imeti moramo vedno in vsikdar pred očmi nepobitno resnico, da je uspeh odvisen samo od nas!

Pred 1929. leti se je porodil Kristus-Zveličar, pred 85 leti so izrekli ročtalski pionirji besede, ki so postale kri in meso in ki bodo prerodile človeštvo duhovno, moralno in socialno.

Zadrugištvo doma

Regulativne hranilnice proti našim posojilnicam.

Pod tem naslovom je prinesla »Zadruška«, glasilo celjske zadrugiške zveze, članek, v katerem se bavi s stališčem, ki so ga regulativne hranilnice zavzele v svoji propagandni brošuri »Kam naj vložim svoj denar« proti zadrugam. Ta brošurica, ki se še razpečava, ima naperjeno svojo ost tako proti bankam kakor tudi proti našim posojilnicam. Ima predvsem namen, vzbuditi v našem podeželskem prebivalstvu nezaupanje do posojilnic, regulativnim hranilnicam pa zopet pridobiti zaupanje, ki je močno trpelo radi tega, ker

so nekatere izdale veliko denarja mladoletnih za vojna posojila ter uporabile tudi vse svoje rezerve v isti namen, tako da so prišle čez noč po prevratu v skrajno mučno situacijo. Ta brošura najbolj poudarja varnost hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah, za katero jamčijo mesta z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Vendar pa to jamstvo pri večini naših regulativnih hranilnic, ki se nahajajo po malih mestih in trgih, ni toliko, da bi pomenilo večjo varnost vlog, kakor pa pri naših posojilnicah. Vsa ta mala mesta in trgi imajo dostikrat le toliko premoženja, kolikor en sam član naše zadruga. Zato je jasno, da je varnost hranilnih vlog pri posojilnicah, za katere neomejeno jamčijo vsi člani, dostikrat mnogo večja kakor pa pri kakšni regulativni hranilnici. Zato mora vsako primerjanje glede varnosti hranilnih vlog izpasti le v korist našim posojilnicam.

J. L.:

Zadrugarstvo je samopomoč!

V beograjskih dnevnikih čitamo pogostoma, da je v Sloveniji združništvo najbolj razvito in da je združna ideja med prebivalstvom v slovenski pokrajini že ukorenjena, to je med kmetiskim, obrtniškim in uslužbenskim slojem.

Res je, da prednjači Slovenija v združništvu ostalim pokrajinam naše države, toda kljub temu je potrebno še ogromno delo, še mnogo truda in požrtvovalnosti vseh soljev, osobito v vrstah železničarstva, če hočemo, da bo združna misel prodrla v zadnjo kočo in v dušo slehernega trpina-železničarja.

Posameznik, bodisi železničar ali kdo drugi, ne pomeni ničesar, ne velja v javnosti veliko in si ne more veliko pomagati, ker je odvisen od dobre volje drugih. V zadrugi organizirano članstvo pa posredno, potom nakupovanja v zadrugi, donaša po malih drobcih k obratnemu skladu in fondu zadruga, da se ista razvija, kompletira in procvita, da raste na moči in ugledu v korist in ponos članstvu. Nakupi živil, potrebščin in oblačil v večjih količinah so potrebni in možni le tedaj, če ima zadruga večje število članstva, ker le na ta način je dana možnost, da je blago v zadrugah boljše in tudi nekoliko cenejše kot pri privatnih trgovcih. Zadruga mora tudi polagati važnost na kakovost in ceno blaga. Voditi in izvrševati nakupe, je najbolj važna točka zadruga ter je potrebna pri tem poslu največja previdnost.

Zadruga in njeno poslovanje naj nudi članstvu vselej in vsikdar moralno pomoč pri nakupu in finačno ugodnost pri odplačevanju.

Materijalne koristi od zadruga pa ima članstvo v tem, da mu nudi zadruga živila in potrebščine po dnevnikih najnižjih cenah, ki so mogoča z ozirom na stroške in kvaliteto blaga.

Železničarstvo se potom združništva — polagoma, a vendarle — osamosvaja in ni daleč čas, ko bo neodvisno od trgovcev, katerih namen je prozoren — prodajati namreč blago po najvišjih cenah z največjim dobičkom!

Naša nabavljalna zadruga še ni popolna in še ni popolnoma na trdih nogah, ker nima dovoljno kapitala, ki je potrebno za nakupe in kreditiranje.

Veliki nakupi živil osobito v jesenskem terminu zahtevajo ogromne vsote; tudi kreditira se članstvu največ v mesecih oktober, november in december, kajti v tem času se oskrbi vesten družinski oče in skrbna gospodinja z živili, ki so v jeseni cenejša, kakor pozimi in spomladi.

Zadruga vrši svojo dolžnost s tem, da oskrbuje članstvo z živili, a kljub temu se pripeti slučaj, da marsikdo ni zadovoljen s prejetim blagom, kar pa je razumljivo, če upoštevamo ogromno število združnega članstva. Nemogoče je tedaj, da bi se zadovoljilo slehernega člana.

Včasih se upravičeno pritoži ta ali oni član, da je prejel blago (živila) slabše vrste ali celo pokvarjeno in gnilo. V takih slučajih mora prizadeti član v navzočnosti prič ugotoviti kakovost prejetega blaga in ga zadrugi vrniti ali staviti na razpolago.

V nikakem slučaju pa ne sme biti zadrugar pri nakupu blaga ali živil v zadrugi oškodovan radi slabe kvalitete ali pokvarjenosti blaga.

Tudi zadrugarji ne bi smeli neupravičeno kritizirati zadruga tam, kjer jim nihče ne more pomagati in kjer ni za to mesto.

Le uprava je kraj, kamor naj se iznašajo pritožbe in podajajo nasveti za zboljšanje poslovanja.

Ako bomo zadrugarji upoštevali ta navodila, bomo s tem sebi največ koristili!

Združništvo drugod

Združni pokret v inozemstvu.

Letos junija se je vršil v Varšavi XVIII. kongres Zveze nabavljalnih zadrug poljske republike (Zwiazek Spodzielni Spozycow Rzeczypospolitej Polskiej). Istega se je udeležilo 416 odposlancev 236 zadrug, kakor tudi več zastopnikov raznih oblasti. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je 1. januarja 1929. štela zveza 894 zadrug s 50.000 člani. Promet je presegal vsoto 90.000.000 zlotov in je bil za 13%

večji od onega iz preteklega leta. Zveza je oddala članstvu za 30.000.000 zlotov sladkorja, za 14.000.000 zlotov tobaka, za 11.000.000 zlotov moke. Vrednost lastne produkcije je znašala v letu 1928. zlotov 7.000.000.

*

Na Češkoslovaškem je bilo koncem leta 1928. — glasom uradne statistike — 15.517 zadrug, med temi 6700 kreditnih zadrug »Kampeličky« (ki so podobne Rajfaizenkam), 1364 kreditnih zadrug (Schultze-Delitsch), 421 rokodelskih kreditnih zadrug, 4697 poljedelskih nakupovalnih in prodajnih zadrug — med temi 1577 električnih zadrug — 1415 rokodelskih zadrug, 1033 nabavljalnih zadrug, 1525 stavbenih in stanovanjskih zadrug.

*

Zanimivo je tudi številično stanje zadrug na Grškem. Dne 31. dec. 1928. je bilo tamkaj 6843 zadrug; od teh odpade 4929 na podeželske in 1316 na mestne zadruga. Število zadrug se je dvignilo v primeri z onimi v letu 1927. za 529. Podeželske zadruga se dele na: kreditne (3740), nabavljalne (199), produktivne (577), ostalih zadrug je še 413.

Podeželske zadruga so priklopljene 64 okrajnim zvezam, 22 teh zvez združuje zadruga, katerih članstvo tvorijo producenti rozin. Člani zadrug, ki pripadajo ostalim 42 zvezam, se bavijo z raznimi panogami kmetijstva.

*

Velika ogrska uradniška nabavljalna zadruga je dvignila svoj promet od 31.214.849,56 pengö — v letu 1928. — na 34.740.140,07 pengö; v letu 1929. torej za celih 11,3%. Ta zadruga obsega nad 100 oddelkov, ima razne obrate v svrhu lastne produkcije in lastno hranilnico. V l. 1929. je zaposlila 1633 oseb; število članstva znaša 70.221.

*

Nabavljalna zadruga v Kopanhavnu — glavno mesto Danske — je dvignila svoj promet za 4,2%, t. j. na 7.370.000 kron, a članov šteje 29.000. Zadruga vzdržuje 81 prodajal. Članstvo je prejelo povračila v višini 3,5%.

*

Združni pokret v mali norveški državi zaznamuje v letu 1929. velik napredek. Najprej je bil stavljen v pogon v Stavangnu prvovrstni mlin, za tem je združna zveza prevzela v roke produkcijo čevljev moderne tovarne za čevlje, nadalje bo v kratkem dogradila v Oslu tovarno za margarino, ki bo takoj pričela z obratom, a končno bo ustanovljena zavarovalnica s kapitalom 500.000 kron.

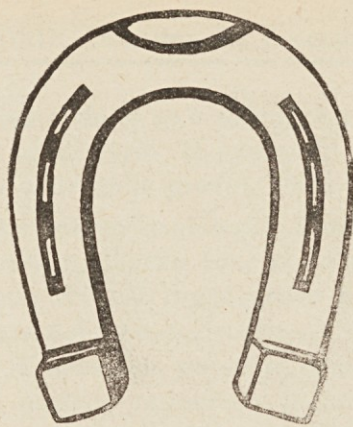
Vsaka srečka dobi! Kje?

V Kreditni zadrugi uslužbencev državnih železnic v Ljubljani.

Železničarji!

Pošljemo Vam potom „Zadugarja“ srečke (priglasnice za našo kreditno zadrugo).

Izpolnite jo, podpišite in vpošljite takoj ali jo oddajte v Nabavljalni ali Kreditni zadrugi. Ako želite, da se ne začne že sedaj odtegovati od službenih prejemkov, temveč februarja, marca, junija l. 1930., pripomnite to!

**Kreditna zadruga
uslužbencev drž. žel.
v Ljubljani**

Načrt za igro!

Se Ti nabere:	Če vlagatelj mesečno po:			
	Din	20	50	100
v 5 letih	1.308	3.340	7.126	
„ 10 „	2.942	7.720	16.572	
„ 15 „	4.960	13.400	28.416	
„ 20 „	7.360	20.480	49.176	

Proračunano je to po sedaj določeni obrestni meri 4,5, 5, 5,50 in 7%.

Če bi padla drugod obrestna mera za posojilo in vloge, je naravno, da se tudi pri nas znižajo in se te vsote nekoliko spremene.

Hranilnica je najbolj sigurna in pravična loterija!

Prihraniš si gotov denar, niti ne veš kedaj!

Ne odlašajte!

ODREŽI!

V bodočem letu namerava izdati naša zadruga brošure o adjereji in perutninarstvu.

Morda se izkaže potreba in kot koristno, da damo tiskati druge gospodarske knjige v obliki „Malega vrtnarja“.

Za naš program pa moramo imeti pregled, koliko članov bi prišlo v poštev, da jim preskrbimo potrebno literaturo. Zato prosimo, da nam čimprej odgovorite na priloženi tiskovini.

Vprašalna pola:

Ime člana:

Zvanje:

Stanuje:

Ima vrt, kako velik: m².

Kaj lahko gojite na vrtu? Cvetlice:

Zelenjava:

Krompir:

Imate ali lahko dobite v najem njivo:

travnik:

Ali se Vam izplača v naši kreditni zadrugi najeti posojilo, da si kupite njivo ali travnik, ali pa navedeno vzamete v najem:

Imate že postavljen kurnik za kokoši:

hlev za zajce:

„ „ prašiče:

„ „ govejo živino:

„ „ koze itd.:

Se Vam izplača najeti za postavitev hleva in nabavo živine posojilo v naši kreditni zadrugi?

Koliko imate goveje živine:

kokoši:

zajcev:

prašičev:

Imate na razpolago lastni vrt ali žel. svet, da bi ga vzeli v najem, kjer bi zasadili sadno drevje:

Katero sadno drevje pri Vas najbolj uspeva:

Izpolnite razločno s črnilom!

Štev. hranilne knjiž.:

Registr.:

Kreditni zadrugi uslužbencev držav. železnic

r. z. z o. z.

Ljubljana

Podpisani se zavežem vlagati v tamošnjo zadrugo mesečno

Din, z besedami:

na račun zavarovalne štednje.

Kapital z obrestmi naj se izplača:

1. ob moji smrti,
2. ob moji upokojitvi,
3. ko doseže moj sin — hčerka starostno leto,
4. v letu,
5.

Navedeno vsoto naj se mi odteguje od mojih mesečnih prejemkov, ki jih izplačuje blagajna

Podvržem se določbam pravilnika o zavarovalni štednji te zadruge.

V, dne 19.....

Lastnoročen podpis.

Ime in priimek:

Čin: Izplačilno mesto:

Stanovanje:

Opomba: Najmanjša vsota, ki jo je mogoče vlagati potom odtegljavev, znaša Din 20. Kdor želi mesečne vloge spremeniti, kar je možno samo 1. julija in 1. januarja, mora izpolniti prednji vzorec in na njem pripomniti, da je že stari vlagatelj.

Sprejema se samo zaokrožene zneske, po možnosti večje kot 20 Din.

ODREŽI!

Yaska sveika dobi!

Kia!

Atsveikinuotus ir laimingus
atvykusius kelionininkus.

Labas rytas
atvykusiems iš
Lietuvos.

Labas rytas
atvykusiems iš
Lietuvos.

Iz teh poročil, kakor tudi iz tistih, ki jih imajo na razpolago in ki jih bomo priobčili ob priliki, je razviden velik korak napredovanja združne misli. Zadržna ideja je objela skoro že ves svet, a objem še širi čimdalje bolj. Dvomimo, da bodo zaustavili ta razmah tisti, katerih namen je povsem nasproten združnemu.

Mednarodna konferenca združnega tiska.

Tisk je sila, ki resnično obvlada in vlada svet. O tem si je vsakdo na jasnem, ki le količkaj pozna zveze svetovnega časopisja, kajti nikjer drugje, kakor samo potom tiska lahko izneseš ono, kar vpliva na mase.

Do tega spoznanja so prišli tudi združni delavci, ki so uvideli, da ne obstoja prava, odnosno nikaka vez med združnim tiskom, potom katerega naj bi se ljudi uvedlo v združno vedo in jih na ta način učilo dobrine nauk, ki izhajajo iz združništva.

Vsled tega se je vršila pred nedavnim časom v Haagu konferenca, ki so jo sklicale velike združne zveze, predvsem Anglije in Nemčije. Udeležilo se je konference 21 delegatov iz Avstrije, Belgije, Francije, Finske, Nizozemske, Ogrske, Češkoslovaške, Švedske, Anglije, Rumunije in Nemčije. Razumljivo, da je po starem običaju manjkal delegat združnega tiska iz Jugoslavije!

Konferenci sta bila predložena dva izčrpna pismena referata, ki sta ju ustmeno izpolnjevala navzoča delegata Flanagan (Angleška) in Gjores (Švedska). Referata obravnavata problem združnega tiska v splošnem, vprašanje združnega dnevnika in vprašanje mednarodne združne poročevalske službe in medsebojnega novinarskega sodelovanja. Predlagano je bilo, da se vrše konference in študijski tečaji za zastopnike tiska ter ožje sodelovanje združnih tiskovnih organizacij.

Zanimiva je bila izjava nemških delegatov, ki so trdili, da bi izdajanje združnega dnevnika v Nemčiji zadelo na odpor v krogih, ki drugače zavzemajo prijateljsko stališče napram združnemu pokretu in združnim institucijam. Spričo velikega števila političnih, strokovnih in raznih delavskih listov, zasebno-namenskih in uradniških organizacij bi bil združni vestnik odveč. Priporočljivo bi bilo, da se ostali dnevni tisk bolj ukloni kot doslej združnim tendencam in interesu. Dandanes obravnava ta tisk združno gibanje prav po mačehovsko, kar je v veliko škodo duševnemu in ročnemu proletarijatu. Odločno so se uprli delegati tudi

proti temu, da bi se v združnem tisku pri našali oglasi tvrdk in tovarn, ki so konkurenčne združnim produktivnim zadrugam.

Govorili so še delegati Rumunije, Češkoslovaške, Finske itd., ki so poudarjali ogromno važnost organizirane novinarske službe v dobrobit napredka na združnem polju. V splošnem pa se je opazilo, da so v tem pogledu razmere v posameznih državah različne, da bi se moglo že na tej konferenci zavzeti gotovo stališče in da so potrebni še mnogi razgovori v svrhu dosege skupnega delovanja med poedinimi državami. Tu bo morala mednarodna združna zveza priskočiti na pomoč. Končno je bil sprejet predlog, da prisotni delegati pozdravljajo z zadovoljstvom sklicanje ponovne konference, ki ji bo svrha, da razpravlja o vprašanjih tiska in naproša vodstvo MZZ (Mednarodne združne zveze), da ukrene potrebno v svrhu sestave posebnega referata, k kateremu naj zavzame stališče konferenca, ki se bo vršila priključno h kongresu na Dunaju.

O nadaljnjih razmotrivanjih splešnih načrtov haaške konference si mnogo obetajo posebno angleški združniki. »Co-operativ News« piše med drugim sledeče: »Bodoča parola združnih institucij bo: Združni novinarji celega sveta, združite se! Dajte, da bo užival cel svet od našega skupnega mišljenja!...«

Čas je že, da se oživotvori tiskovna organizacija pod vodstvom MZZ. Že sedaj izhaja redno nad 1000 združnih časopisov v raznih državah.

Važnost naj se polaga na izvedbo organizacije svetovne združne poročevalske službe in naj se skrbi, da bo vsaka dežela nudila svojim združnikom možnost, da bodo obveščeni o važnih novicah.

Tozadevna dosedanja praznота bo kmalu izpopolnjena. Prihodnji združni kongres bo stopil v tem pogledu korak naprej! Če bo šlo dobro, bo ob tej priliki položen temelj mednarodni združni tiskovni organizaciji.

Kake dobrine bi nam nudil tak organ? Prvič, bo živ člen med združnimi institucijami celega sveta in bo služil svetovnemu združnemu pokretu. Drugič, bo zagotovil hitro izmenjavo zanesljivih vesti o napredku združništva v vseh deželah in na ta način omogočil združnikom v vseh delih sveta, da bodo še bolj obogateli na izkušnjah in v znanju. Tretjič, bodo združniki v stanju, da si ustvarijo svetovno tiskovno agenturo, ki jo bodo obvladali in posedovali...«

Zadnjo navedeno dobrino bo umel pravilno tolmačiti vsak pravi zadrugar.

Zdravstvo

Deset zapovedi zdravnika za zobe.

(Iz revije »Zdravje«.)

I. Izpiraj si usta in krtači si zobe najmanj enkrat na dan, in to zvečer, preden ležeš spat. (Tekom noči ima nesnaga z bolezenskimi glivicami največ časa in je najmanj motena pri razkrojevalnem delu.) Če si pa še bolj pameten, si oznažiš usta in zobe tudi preko dneva, vsakokrat po jedi od zajutрка do povečerja.

II. V mladih letih, ko imaš še trdno zobno kost in korenino vse pokrite z dlesni, upotrebljaš lahko krtačko s tršimi ščetinami in krtačiš v vodoravni navpični smeri; pazi pa, da prideš s krtačenjem okoli vseh zob v ustih, tudi okoli zadnjih koticov. V poznejših letih, ko se ti že dlesna umikajo od zob in se začenjajo že korenine kazati izpod njih, jemlji samo krtačke z mehкими ščetinami in krtači rajši več navpično nego vodoravno.

III. Obišči vsakega pol leta svojega zobozdravnika, da ti očisti zobni kamen in da ti preišče usta in zobovje, če se niso pojavili že novi procesi zobne gnilobe ali drugih čeljustnih bolezni. Z ishim namenom vodi k zdravniku tudi svoje otroke in pazi pri njih še zlasti na to, da ne jedo samo mehkih, kašnatih živil, marveč da grizejo in glodajo in žvečijo in meljejo s svojimi zobmi, dokler so še zdravi, tudi trde in žilave stvari. Vaja jači, mehkuženje slabi.

IV. Če nagiblješ k izginjevanju čeljusti ali h kroničnemu vnetju koreninskih posteljic, kar ti oboje sčasoma zobovje zmaje, da ti posamezni ali tudi vsi zobje izpadejo, masiraj si vsak večer po izčiščenju ust in zob dlesna s primernim orodjem ali kar s snažnim prstom, namočenem v 50% alkoholu ali v kolonjski vodi ali v žganju ali v kamilosanu, borovi vazelini, milejši zobni pasti itd. Masiraj dlesna najprej v vodoravni smeri na zunaj in notranji strani obeh čeljusti in potem še v navpični smeri od zobnih korenin proti zobnim kronam.

V. Če čutiš ali slutiš, da se je lotila bolezen tvojih zob, ne čakaj na bolečine, podaj se takoj k zdravniku, da ti očisti gnilobna mesta, preparira po znanstvenih pravilih kavitate in jih zalije oziroma napolni s trpežnimi cementnimi snovmi, z amalgami, mrzlim ali žganim porcelanom ali z vlitim ali nabitim zlatom.

VI. Če te zob boli, je bržkone dosegla bolezen že živec v njem. Hiti k zdravniku, da ti živec zamori in ga potem izvleče, očisti in razkuži kanale v koreninah, jih

eksaktno zapolni in hermetično zapre. Nato ti zob plombira; če pa je njegova krona že preslaba in preveč podrta, ti jo pokrije z zlatom, s platino ali porcelanom ali ti zatakne umetni zob s količkom v korenino.

VII. Če te boli razen zoba že tudi čeljust, ki ti nad koreninami oteče, da se zbere gnoj v nji, ki končno sluznico preje in se počasi izliva v usta, hiti k zdravniku, da ti zob odpre, kanale izčisti in v nekaterih sejah korenine in kronični abces nad njimi ozdravi in zob oskrbi, kakor si čital zgoraj. Nikar ne trpi kroničnih abcesov in fistul v ustih! Od takih gnojišč ti groze najrazličnejše bolezni, ki te napadejo po krvnih ali mezgovnih potih: angine, vnetja bezgavk in šopil, nevralgije in razni ravmatizmi, zastrupitev krvi, vnetje ledvic, slepiča srčnih zaklopnice itd. Prednje zobe skoraj vedno lahko rešiš; če ne drugače s kirurgičnim izčiščenjem kroničnih abscesov, kar pa je potrebno komaj v enem na sto do tristo slučajev. Težje je zdravljenje ognjenih korenin pri kočnikih, zlasti gornjih. Največkrat je tudi tukaj uspeh hiter in siguren; če pa je slučaj brezupen in se z zdravnikom ne moreta odločiti za kirurgično izčiščenje abscesa, žrtvuj rajši zob in ga pusti ekstrahirati, da se rešiš gnojnega čeljustnega procesa.

VIII. Če so krone tvojih zob zelo podrte, jih pri sprednjih zobeh — od podčelnika — nikar ne puščaj oblačiti v kovino. Zahtevaj krone iz porcelana ali umetne zobe na količkih iz porcelana ali iz zlata, pa s porcelanastimi facetami oskrbljene ali tudi tričetrtinske krone, ki objamejo zobe od zadaj in od obeh strani. Posamezno kovinsko plombo v fronti zobovja še prenese estetični moment, celega kovinskega zoba, ali celo več takih, pa nikar ne trpi spredaj, ker je preveč kričeče in neokusno in velja dandanes že skoraj za umetnostno napako.

IX. Za manjkajoče zobe so najboljše nadomestilo mostiči, če so izvršeni po znanstvenih pravilih. Nikdar ni dobro, če je obešen novi zob na en sam stebrič. Mostič je trden in brez nevarnosti za nosilce samo, če je oprt na dva stebriča, pri petin veččlenskih mostičih na razmeroma večje število stebričev. Tudi pri mostičih zahtevaj, da dobiš vse frontne zobe v naravnih barvah (v porcelanu).

X. Če v čeljustih nimaš trdnih zob, ki bi mogli služiti kot opora za mostiče, ali če stoji preostajajoči ti zobje na takih mestih in v taki medsebojni razpostavi, da je gradnja mostičev nemogoča, ali pa če so ti čeljusti sploh brez zob, dobiš lahko zobnice (s kljukami, zaponami, sesali), ki so pripravljene za snemanje. Dobiš jih lahko v kovini ali v kavčuku ali v celuloidni

snovi. Napravljene po znanstvenih pravilih so popolnoma zadostno nadomestilo naravnih zob. Skrbeti moraš, da jih redno snemaš in čistiš, in da še redneje in temeljiteje čistiš in neguješ svoje ti še preostajajoče naravne zobe, ki so izpostavljeni na mestih, kjer se jih zobnica ali njih kljukce in zaponi dotikajo, v največji meri gnitju, zbiranju nesnage in zobnega kamna in boleznim koreninskih posteljic. Najboljše je, če jih snemaš in čistiš vsakokrat po jedi. Zobnic, izvršenih v kavčuku, ne čisti v topli, temveč v mrzli vodi, da se ti ne zapognejo in ne pokvarijo.

Iz literarnega sveta

»Eece homo.«

Naš tovariš — železničar — Kragelj Mirko je izdal zbirko liričnih pesnitev pod gornjim naslovom.

V podrobno oceno tega pesniškega dela se ne moremo spuščati, ker nismo v to poklicani. Pač pa toplo priporočamo železničarjem, da si nabavijo to zbirko melodijoznih pesmi in pesmic pesnika-železničarja.

Izredno okusna je zunanost knjige, ki je tiskana v najfinejšem brezlesnem papirju, je zlatoobvezana in vezana v dvojno upognjeno originalno lepenko.

Knjiga obsega 5 pol, a format je žepni.

Knjiga predstavlja vsled svoje okusne opreme lepo božično ali novoletno darilce in stane Din 30.—, a dobi se pri avtorju, direkcija drž. železnice, gradbeno odelenje.

Kotiček uredništva

Vsem združnikom! Združni koledar za leto 1930., ki ga je izdala naša zadruga, je dotiskan. Združniki ga dobe v združni trgovini pri blagajnah, odnosno s pošilkami.

Iz upravnega odbora. Pravila naše nabavljalne zadruge prejmejo vsi člani. V členu 7., točka 2. na tretji strani se je urinila tiskovna pomota in se namesto »uredbe« mora glasiti »pravil«. Prosimo članke, da to pomoto v pravilih sami popravijo.

Razno

Stanje ruskih konzumnih društev.

Uradna sovjetska poročila javljajo — podatki »Centrosojusa« v »Kooperativniji Shisn« od 29. junija — da so se cene živ-

ljenskih potrebščin zelo dvignile. Promet v mesecu maju je nazadoval, in sicer v privatni trgovini za 16,7%, v državnih konzumnih zadrugah in komunah pa celo 19,4%. Glasom navedb indeksov sovjetske Unije je zaznamovati splošen in občuten porast cen. Indeks prometnega komisarijata izkazuje porast v maju na 158,2 proti 157,6 v aprilu in 142,2 v maju prošlega leta. Posebno so se dvignile cene žitnih in mesnih proizvodov. Nabava žita potom konzumnozadružnega sistema je dosegla v maju samo 52,9% višine vladnega načrta. Nabava jajc je v splošnem nezadovoljiva, oskrba notranjega trga z mastjo je ostala vsled nezadovoljujoče nabavne kampanje pri prejšnjem nizkem stanju Državna trgovina je mogla nabaviti zadrugam samo 21,9% domenjene kvantitete. Na mesnem tržišču zelo malo blaga. Na ribjem trgu se je zadostilo popraševanju le s 15 do 20%. Nabava surovin zaznamuje v maju, juniju in juliju t. l. precejšen padec. Mestno prebivalstvo je imelo prednost pri nakupih. Vladalo je pomanjkanje tekstilnega blaga, usnja in čevljev. Zadnji mesec je doprinesel poslabšanje kvalitete v državni produkciji, poslabšanje v preobdelavi, v izvršbi in v omotanju blaga. Promet zadrug pokazuje opazljivo nazadovanje. Tako n. pr. je znašal promet Centrosojusa sovjetske Unije 11.317 milijonov rubljev v mesecu maju proti 65.139 milijonov rubljev v mesecu aprilu.

Tudi vloge so padle za 28,6% in glasom navedbe finančnega komisarijata se je znižalo število vlagateljev in deležev. Skratka: splošno in ogromno poslabšanje stanja rusko-sovjetskih konzumnih zadrug, odnosno sovjetskega gospodarskega načrta.

))) dinjstvo

C.

Boljša izraba kunčjega mesa v huhu.

Večina gospodinj toži, koliko izda za meso, a nasprotno je vsaka vesela, če ima za kuho pripravljenega kunca. V večini primerov pa ne izrabijo naše gospodinje kunčjega drobovja. Kri se navadno odlije, želodec se reže skupno z ostalim drobovjem kokošim ali pa na smetišče in se od tega sploh ne pobere niti masti. Naj podamo nekaj nasvetov o uporabi kunčje drobovine.

Uporaba krvi.

Ko se kuncu prereže na vratu ob strani glavno žilo, ulovimo kri v pripravno lončeno posodo, v katero se vlije preje nekoliko kisa, da se kri ne zgosti. Ako smo to dobro napravili, se boste čudili, ko-

liko krvi ima kunec. Kri se lahko mešano z drobtinicami zakuha ali pa se napravi iz tega jeterne cmoke na juhi.

Uporaba mehkih delov.

K tem prištevamo pljuča, jetra, ledvice, vranco, srce in želodec. Tudi glava in trebušna mrena se lahko uporabita. Želodec izčistimo in mu odstranimo trdo kožo. Pečena jetra so tako okusna, kakor gosja jetra. Iz mehkih delov napravljajo tudi klobasice in pastete. Ko vse očistimo in napol prekuhamo, odstranimo tudi meso z glave in reberc. To vse dobro sekljamo ali pa zmeljemo na stroju, pridenemo začimbe (sol, poper, majaron, čebulo) po okusu, dobro premešamo in prekuhamo v loncu. Kdor hoče, lahko pridene k temu tudi nekoliko slanine. Taka pasteta je kaj okusna, zraven pa vemo, da uživamo zdravo, snažno in po ceni blago, kar pri kupljeni robi ne moremo z gotovostjo trditi.

Uporaba maščobe.

Razen z ledvic je tudi s črev, ko se ohladi, in ob mesu sploh, pobrati vso maščobo, ki se potem uporabi pri pečenju kunca. Na notranji strani kože najbolje oberemo maščobo z ne preveč ostro žlico, jo na ognju raztopimo in shranimo v primerno posodo. Ta mast se ne pokvari zlepa in se jo uporablja kot mažo za odmrza razpokane roke, rane, opekline, in nam sploh služi bolje, kakor kupljeni vazelin.

Kakor vidimo, je vse uporabljivo pri našem kuncu. Zato bi bilo priporočljivo, da se rejci še bolj oprimejo gojitve kuncev v poletju in jih vzrede čim več za zakol za jesen in zimo, ker nam v tem času primanjkuje krme, vsled česar težje redimo večje število kuncev.

Praktični nasveti za zimo.

Ako v spalni sobi ne kuriš, si lahko segreješ posteljo za prvo silo s segreto opeko ali s steklenico vroče vode. Marsikdo si s tem prihrani kurjenje spalnice.

Flanelaste rjuhe so mnogo bolj gorke in prijetne kot navadne; tudi z njimi si lahko prihraniš kurjenje v spalnici.

Vlažno-soparno bivališče, posebno kuhinjo, zrači večkrat; najbolj primerno je, če to storiš po kosilu in po večerni kuhi.

Soba se trenutoma res ohladi, toda suhi zrak, ki je prišel v sobo, se hitro segreje, vlažni, z vodo nasičeni zrak se ne segreje zlepa.

Pazi pozimi na čevlje. Maži jih, posebno podplate, z mešanico (ribje in laneno olje), ki jo prodaja nab. zadruga.

Ne suši mokrih čevljev na prevročem. Vročina je strup za usnje. Tudi parne cevi vagonске kurjave usnju škodujejo.

Nosi po možnosti volneno obleko, ki je mnogo bolj topla kot bombaževa.

Jabolčni sirup. Dokler se sadje še dobi, imajo gospodinje priliko, da si napravijo jabolčni sirup. V to svrhu je potrebno razrezati jabolka na drobne koščke in stolči v kašo. Na 1 kg take kaše se nalije 1 liter vode ter pusti zmes stati do 12 ur. Za tem zmes stisni, a na 1 liter tako pridobljenega soka prideni 1 kg sladkorja ter par kapljic razredčene vinske kisline, postavi na ogenj, kjer naj se kuha do največ 10 minut. Nastale pene odzemi! Nato pusti, da se ohladi sirup, a zatem ga nalij v steklenice. S sirupom napolnjene steklenice segrej v vroči vodi do 80° C, a da pri razgrevanju ne popokajo, jih ovij s slamo.

Iz združne trgovine

Vsem članom!

Radi inventure zalog v zadrugi bodo manufaktorni oddelki v Ljubljani in v Mariboru 30. in 31. decembra 1929. zaprti.

Trgovina v šiški in na Masarekovi cesti v Ljubljani se 31. decembra opoldne zapre.

Trgovine v Mariboru bodo dne 31. decembra cel dan odprte.

Člane prosimo, da se ozirajo na ta razglas, da ne bo kasneje nepotrebnih pritožb.

Sporočamo članom, da smo spopolnili našo zalogo čevljev. To smo storili predvsem na željo članstva. Ker smo v zadnjih dneh prodali veliko število parov čevljev, naprošamo člane, da nam sporoče mnenje o kakovosti, trajanju itd. teh čevljev.

Železničarske čepice — oblika in distinkcije kakor predpisano — prodaja najceneje naša zadruga. Blago naročamo iz inozemstva. Blago in material je prvovrsten, ščit iz usnja.

Cena je za izdelavo in material zelo nizka.

Naše člane opozarjamo na

OVRATNIKE,

ki so platneni in pregnirani in se dajo čistiti kakor oni iz gumija. Cena Din 25.—. Priporočamo nakup!

Prvovrstno kislo zelje prodaja zadruga po ceni Din 2.— za kilogram. — Za pošiljke na progo prosimo, da priložite embalažo, morda sodčke po 50 kg.

Prvovrsten ajdov med po Din 16.— za kilogram.

Novo vpeljana blago:

Zajčja pasteta, doza Din 7.—.
Jezikova pasteta, doza Din 9.—.
Gosja jetra, doza Din 12.—.
Svinjski guljaž, doza Din 12.—.
Goveji guljaž, doza Din 10.—.
Guljaž z zeljem in paradižnikom Din 10.—.
Jezik z grahom, doza Din 10.—.
Svinjsko meso z grahom, Din 10.—.
Grah konzerviran, mala doza Din 10.—.
Grah konzerviran, velika doza Din 18.—.
Fižol konzerviran, mala doza Din 7.—.
Fižol konzerviran, velika doza Din 12.—.
Gorčica, lonček Din 5.—.
Marmelada, mala doza Din 4.—.
Marmelada, kozarec Din 12.—.
Lešniki, celi, kg Din 10.—.
Rogaška voda »Donati«, Din 5-80.
Pomaranče male, Din 1.—.
Pomaranče velike, Din 1-50.
Mošt sadni, liter Din 4.—.
Štruenice, Din 8-50.
Drobnice, po velikosti.
Mesoreznice, po velikosti.
Pločevinaste ponve, po velikosti.

Cenik živil

za mesec januar 1930

Reklamirajte takoj po prejemu blaga!
Na poznejše reklamacije se ne bo oziralo!

Mlevski izdelki.

Moka Ogg	kg	3 80
Moka Og	„	3 80
Moka mehka (2)	„	3 60
Moka krušna (5)	„	3 40
Moka ajdova	„	5 60
Moka ržena	„	3 40
Moka koruzna	„	2 40
Moka krmilna	„	2 —
Zdrob pšenični	„	4 —
Zdrob koruzni	„	3 40
Otrobi koruzni	„	1 60
Otrobi pšenični	„	1 60

Testenine

Makaroni v kartonih	kg	11 —
Špageti v kartonih	„	11 —
Makaroni jajčni in polži	„	9 50
Makaroni domači in druge testenine	„	8 —

Zrnje

Riž I. vrste	kg	9 80
Riž II. vrste	„	7 20
Koruzna drobna	„	2 60
Koruzna debela	„	1 90
Kaša	„	4 40

Ješprenj I	kg	4.40	Krače	kg	18.—	Tekočine.			
Ješprenček	"	6.40	Svinjski parklji	"	8.—	Kis za vlaganje	liter	4.—	
Fižol Ia	"	5.40	Svinjske glave brez kosti	"	20.—	Kis vinski	"	6.—	
Fižol Iia	"	3.80	Med ajdov	"	16.—	Kis dvojno močan	"	4.—	
Leča debela	"	16.—	Med cvetlični	"	20.—	Olje namizno	"	16.—	
Leča domača	"	8.80	Sir Chalet II. a	kom.	2.—	Olje bučno	"	17.—	
Grah zelen	"	14.—	Sir trapist	kg	28.—	Olje olivno	"	20.—	
Piča za kure	"	2.30	Sir polementalski Ia	"	36.—	Malinovec à ½ l	stekl.	14.—	
			Sir polementalski Iia	"	28.—	Rogaška voda à 1½ l	"	6.—	
			Sir Parmezan	"	70.—	Rogaška Donati	"	5.80	
Sladkor			Maggi	stekl.	11, 16, 27	Radenska voda à 1½ l	"	6.—	
Sladkor v kockah	kg	14.—	Maggi na drobno	dkg	1.50	Grenka voda Fr. Jožefova	"	9.—	
Sladkor sipa	"	12.50	Juhan	stekl.	6, 12	Medica	liter	—.—	
Sladkorčki (bonboni)	"	24.—	Juhan na drobno	dkg	1.10	Mošt sadni	"	4.—	
Sladkor v prahu	"	14.—	Gorčica	kozarec	10.—				
Sladkor Kandis	"	18.—	Gorčica na vago	kg	24.—	Potrebščine za perilo			
			Keksi v zavitkih	zav.	5, 6	Milo Benzit	kos	5.—	
Sol.			Keksi à 1 kg v zav. in			Milo Schicht, terpentin	kg	17.—	
Sol morska	kg	2.75	na vago	kg	24.—	Milo Schicht	"	15.20	
Sol kreska	"	2.75	Napolitanke	zav.	15.—	Milo Zlatorog	"	14.—	
Kava			Napolitanke vel.	kom.	1.—	Milo Zlatorog terpentin	"	16.—	
Kava Perl	kg	64.—	Otroški piškoti	zav.	15.—	Milo Gazela	"	14.—	
Kava Portorico	"	64.—	Kvas	kg	36.—	Milo Gazela terpentin	kg	16.—	
Kava surova Ia	"	52.—	Kocke za juho	kom.	1.—	Milo v kockah ala Marseill	"	15.—	
Kava surova Iia	"	40.—	Kocke za juho v alum.			Milo toaletno	komad	4—18	
Kava žgana	"	60.—	lončkih à 25 kom.	lonček	25.—	Milo za britje	"	3.—	
Kava žgana »Special«	"	72.—	Oblati	zavitek	13.—	Milo za britje, okroglo	"	8.—	
			Polenovka suha	kg	26.—	Soda za pranje	kg	1.80	
Kavne primesi.			Slaniki novi	kom.	2.—	Lug za pranje	"	4.—	
Kava Kneipp	kg	14.—	Guljaž goveji	škatla	9.—	Pralni prašek Ženska hvala	"	2.50	
Kava žitna	"	8.—	Jetrna pasteta	"	6.—	Pralni prašek »Tri-soda«	"	3.50	
Kava »Žika«	"	13.—	Sardelna pasteta	"	7.—	Pralni prašek »Radion«	"	6.—	
Kava figova	"	20.—	Čaj v dozah	doza	12, 24	Pralni prašek »Persik«	"	6.—	
Kava Enrilo	"	20.—	Čaj v zavitkih	zavitek	2—14	Pralni prašek »Labod«	"	7.—	
Kava Enrilo	škatlja	16.—	Čaj na vago	kg	80.—	Vrvi za perilo	kom.	16—60	
Cikorija Franck	kg	18.—	Kakao holandski	"	36.—				
Cikorija kolinska	"	17.—	Paradižniki ½ kg 5.—, ½ kg 12.—			Druge potrebščine.			
			Marmelada doze à 1 kg			Kalodont za zobe	tuba	6.50	
Mast.			in na vago	kg	20.—	Krtače za ribanje	kom.	4.—	
Mast	kg	26.—	Marmelada marelčna	"	30.—	Hranilniki	"	40.—	
Ceres, bel, rumen	"	26.—	Marmelada marelčna	doza	32.—	Omela za parkete	"	30.—	
Čajno maslo Ia	"	52.—	Čokolada à ¼ 10.—, 1/10 4.50, 1/20 2.50			Omela mala	"	14.—	
Čajno maslo Iia	"	46.—	Čokolada z lešniki	tabl.	2.50	Metle rižove vel.	"	16.—	
Kuhano maslo	"	44.—	Dezert (narezek)	komad	2.50	Metle rižove male	"	13.—	
			Limonaadni prašek	"	1.—	Sveče velike in male	paket	8.—	
Delikatese.			Sadje in poljski pridelki.			Slama za predsobe Ia.	komad	12.—	
Slanina soljena	kg	28.—	Češplje suhe nove	kg	7.—	Slama za predsobe Iia.	"	4.—	
Slanina »Tirolska«	"	32.—	Hruške suhe maslenke	"	7.—	Muholovci	"	1.—	
(mesnata)	"	32.—	Jabolka štajerska	"	2.50—4.—	Prah za čiščenje obleke	zavitek	10.—	
Slanina krušna	"	26.—	Orehi celi	"	10.—	Šampon	"	3.—	
Slanina »Hamburška«	"	32.—	Rožiči celi	"	7.—	Svečice božične	karton	4.80	
(mesnata)	"	32.—	Mandelni	"	44.—	Svečice čudežne	"	1.80	
Slanina prekajena debela	"	28.—	Rozine	"	16, 24	Razno.			
Slanina papricirana	"	28.—	Limone	komad	1.—	Sardele v slani vodi, male	kg	12.—	
Salame ogrske	"	80.—	Pomaranče	kom.	1, 1.50	Sardele v slani vodi, velike	"	16.—	
Salama milanska	"	80.—	Fige dalmatinske, nove	kg	6.—	Ribe morske sveže, vsak			
Salame krakovske	"	36.—	Rožičeva moka	"	8.—	četrtak ali petek	po dnevni cenf		
Salama letna	"	28.—	Civebi	"	14.—	Kruh dnevno svež	kg	4.—	
Salame navadne	"	18.—	Čebula	"	1.30				
Kranjske klobase	kom.	5.—	Česen	"	12.—				
Reberca	kg	28.—	Krompir gorenjski	"	0.85				
Prekajeno meso	"	28.—	Zelje kislo	"	2.—				
Prekajeno carsko meso	"	28.—							
Šunke	"	33.—							

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641. Glavni in odgovorni urednik Kuret M., tisk. tiskarne Makso Hrovatin; vsi v Ljubljani.